

Аранђел Смиљанић*

Универзитет у Бањој Луци
Филозофски факултет
Студијски програм историје

ДУБРОВАЧКО ПИСМО КНЕЗУ ВУКИЋУ

1398, јун 1.

Сажетак: Дубровчани су 1. јуна 1398. упутили писмо кнезу Вукићу Радивојевићу из западног Хума. Томе је претходило писмо које им је овај властелин послао поводом дуга који су начинили њихови цријепари (произвођачи цријепова). Власти Општине су кнеза Вукића молиле да их не задржава због дуга, јер ће га они подмирити. Како би показали своју добру вољу, Дубровчани су обећали кнезу Вукићу послати цријепа колико му буде потребно.

Кључне ријечи: Дубровчани, писмо, кнез Вукић, купари (црепари), дуг, цријеп, расправа, задовољење, пријатељ.

Кнез Вукић Радивојевић, властелин из западног Хума, у прољеће 1398. ангажовао је дубровачке купаре (црепаре) за израду грађевинског материјала (црепова). Том приликом, циглари су му остали дужни, те их је он задржао док не плате дуг. Након тога, он је мају исте године одлучио да пошаље писма властима Општине како би саопштио у чему је проблем. Вјероватно су у Дубровник стигле информације и од заточених црепара. Власти су одговориле кнезу Вукићу да ће дуг исплатити, када утврде колики је дуг и ко је за њега одговоран. Као израз добре воље понудили су кнезу Вукићу могућност слања цријепа, колико буду могли, а који би вјероватно био довољан за планиране грађевинске радове.

Извори: М. Пуцић, *Споменици српски* I, 15; Љ. Стојановић, *Повеље и писма* I–1, 411.

* Ел. пошта: arandjelsmiljanic@yahoo.com

Опис писма и ранија издања

Писмо које су Дубровчани 1. јуна 1398. упутили кнезу Вукићу Радивојевићу није сачувано у оригиналу, али зато јесте препис који се налази у књизи Руска Христифоровића, и то на другој половини 12. листа. Препис је читљив и добро очуван, ако изузмемо малу мрљу у лијевом средњем дијелу и оштећења листа на десној страни. Размак између редова је нормалан. Почиње и завршава знаком крста, а испод текста се налази латински означен датум. Писмо је досад објављено два пута: М. Пуцић, *Споменици српски* I, 15; Љ. Стојановић, *Повеље и писма* I–1, 411.

Текст писма

+ Ѡд[ъ] владѣцагѡ дѣровчкога кнеза и ѡд[ъ] все ѡпкине кнезѡ
Вѣлкихю |2| поздравленикѣ. Разѡмѣсмо ѡо намѣ ваша любовѣ ѡписа за
кѡпаре. |3| Я сѣде молимо почтенѡ любовѣ твою не каши кѣ ѡзѣдрѣжати |4|
тамо за длѣгѣ. Яко ви¹ сѡ ѡо длѣжни ми изѣнаш(ъ)дѣ² ѡвамо |5| ѡокомо
ви задоволек на них(ъ) ѡправит(и). Яко ли би кокѣ кѡпе |6| вамѣ потрѣбне³
море с(е) како пригѣтелкѡ(ъ) ѡд(ъ) ѡвѡде⁴ дати и зети |7| ѡо се ѡвѡде моки.
И Б[о]гѣ с вама. +

Испод текста преписа писма налази се латински писан датум: *ad primo zugno 1398.*

Превод писма

Од владајућих Дубровником, кнеза и од цијеле Општине кнезу Вукићу поздрав. Разумјели смо што сте нам писали за црепаре. А сада молимо твоју поштену љубав да их тамо не задржава због дуга. Ако су вам шта дужни, ми ћемо овамо расправити, те ћемо вам након тога учинити задовољење. Ако би вам још црепова било потребно, ми ћемо вам их као пријатељу одавде послати, колико будемо могли. И Бог био са вама.

Дана првог јуна 1398. године.

¹ Љ. Стојановић: *ли*.

² М. Пуцић: *изѣнашадѣ*.

³ М. Пуцић: *потрѣбне*.

⁴ М. Пуцић: *ѡвѡдѣ*.

Дипломатичке особености писма

Дубровачко писмо кнезу Вукићу од 1. јуна 1398. не садржи више дипломатичких особености. Могло би се рећи да се оно битније не разликује од других писама која је у то вријеме власт Општине слала властелинима у свом сусједству. Након уобичајене интитулације и инскрипције слиједи експозиција која чини суштину писма. У њој власти Општине моле кнеза Вукића да пусти због дуга заточене црепаре. Они ће дуг намирити, уз слање црепова који би помогли завршетку планираних грађевинских радова кнеза Вукића. Једина особеност уочава се на крају писма, које завршава ријечима: *И Бог био са вама*, што је ријеткост када се погледају дубровачка писма из те године. Вјероватно је ова жеља била вид дубровачке учтивости у циљу одобровољавања кнеза Вукића да пусти заточене црепаре.

Установе и важнији термини

Купари, 2 (ред у изворнику) – у приморским областима произвођачи црепова и плоча за грађевинске радове⁵.

Литература: V. Mažuranić, *Prinosi za hrvatsko pravno-povjestni rječnik*, Zagreb 1908, 559; *ЛССВ*, 215 (С. Ћирковић).

Купе, 5 – ријеч која је у средњем вијеку имала више значења. У овом случају радило се о цреповима за покривање куће. Ријеч купа могла је означавати и чаше или пехаре.

Литература: V. Mažuranić, *Prinosi*, 558; *ЛССВ*, 215 (С. Ћирковић); 290 (М. Бајаловић Хаџи-Пешић); 563–564 (С. Мишић).

Просопографски подаци

Кнез Вукић, 1 (ред у изворнику) – кнез из западног дијела Хума Вукић Радивојевић. Био је дубровачки грађанин од 1396. године⁶. Први пут се помиње управо у овом дубровачком писму (1. јун 1398. године). Након тога јавља се 6. априла 1399, када су се Дубровчани жалили на

⁵ О њиховој раширености свједочи и мјесто Купари, које се данас налази у саставу мјесне заједнице Млини, у општини Цавтат. У питању је некадашње чувено војно одмаралиште.

⁶ О дубровачког грађанству браће Радивојевића свједочи дубровачко писмо од 23. августа 1407. године. Љ. Стојановић, *Повеље и писма* I–1, 414–415.

поступке његових људи, који су отели дубровачким поданицима новац и рибу. Тражили су њихов поврат, уз жељу да не киње дубровачке трговце у Дријевима⁷. На основу тога, јасно је да је кнез Вукић са братом Ђурђем имао власт над овим важним тргом. Почетком прољећа 1405. херцег Хрвоје Вукчић Хрватинић напао је браћу Радивојевиће, кнеза Ђурђа и кнеза Вукића, који су тражили од Дубровчана да их приме на своју територију. Власти Општине су 27. марта 1405. потврдиле да њих двојица са породицама могу доћи у град подно Срђа, што је сасвим разумљиво, имајући у виду да су они били дубровачки грађани. Међутим, азил у Дубровнику нису морали користити, јер су се убрзо измирили са краљем Твртком II и херцегом Хрвојем. Ово је уједно посљедњи помен кнеза Вукића, за кога се зна да је имао сина Вука⁸. Вукићев брат Ђурађ био је истакнутија личност, а његово потомство, у изворима означени као Ђурђевићи и Влатковићи, оставило је знатног трага на збивања у Хуму.

Извори: М. Пуцић, *Споменици српски* I, 15, 20, 60–61; Љ. Стојановић, *Повеље и писма* I–1, 411–412, 414–415; Љ. Ковачевић, *Знамените српске властеоске породице средњега века, Радивојевићи–Ђурђевићи–Влатковићи*, Годишњица НЧ X (1888) 201–202; С. Ћирковић, *Историја Босне*, 181; Ђ. Тошић, *Трг Дријева у средњем вијеку*, Сарајево 1987, 123; С. Мишић, *Хумска земља у средњем веку*, Београд 1996, 76–77.

⁷ У овој жалби уз име кнеза Вукића јављају се имена његове мајке Владе и брата кнеза Ђурђа. М. Пуцић, *Споменици српски* I, 20; Љ. Стојановић, *Повеље и писма* I–1, 411–412.

⁸ Кнез Вук Вукићевић такође се помиње у ограниченом броју историјских извора, те је свакако по значају заостајао у односу на своје стричевиће војводу Павла, кнеза Николу и кнеза Влатка Ђурђевиће, који се сви заједно помињу у једној повељи војводе Ђурђа Воисалића из 1434. године. О њиховој активности више видјети у: А. Смиљанић, *Повеља војводе Ђурђа Воисалића којом потврђује баштинске посjede браћи Ђурђевићима*, ГПБ 4 (2011) 125–127.

Arandjel Smiljanić

Université à Banja Luka

Faculté de philosophie

Programme d'étude de l'histoire

LETTRE DE DUBROVNIK AU KNEZ VUKIĆ

1398, juin 1er

Résumé

Les autorités de la commune Dubrovnik adressent, le 1er juillet 1398, une lettre au knez Vukić Radivojević dont les possessions patrimoniales se trouvaient dans la partie occidentale de la région appelée l'Hum. Avant cela était parvenue dans la ville au pied du Srdj, une lettre du knez Vukić, dont la teneur n'était pas pour être agréable aux Ragusains. Ce dernier s'y plaignait de leurs [des Ragusains] tuiliers suite à une dette qu'ils avaient contractée. Dans leur réponse, les Ragusains prient le knez Vukić de ne pas les retenir en raison de cette dette, qu'ils vont au plus vite l'honorer. Afin de prouver leur bon vouloir dans cette affaire délicate, les autorités de la Commune promettent à Radivojević qu'elles vont lui envoyer des tuiles, et ce autant qu'il en aura besoin. Cette attitude des Ragusains peut s'expliquer par le fait que le knez Vukić et son frère Djuradj exerçaient leur autorité sur le lieu marché de Drijevo qui était pour les commerçants ragusains d'une très grande importance à cette époque.

Mots-clés: Ragusains, lettre, knez Vukić, tuiliers, dette, tuile, débat.